

A múlt kútjai

Avagy mélységesen mély a múltnak kultja és a kútja is, ahogyan könyvében a fent nevezett szerző maga is hivatkozik a nem is feltétlenül az unalomig ismert Thomas Mann-idézetre. Mélységesen mély, amiként ez a regény is, ami nem kisebb dologra vállalkozik, mint három generáció, három nemzedék élettörténetének, életeseeményeinek a leírására a maga különös, varázslatos és mindenképpen sajátos módján.

Buvári Tamás személyében elsőkönyves szerzőről beszélünk, aki a legkevésbe sem az elsőkönyvesekre jellemző visszafogottsággal áll műve előadásához. Történetvezetése, elbeszélés módja összetett, és ami az egyik különös érdekességét és egyben érdemét is adja a könyvének, hogy annak történeteit az időben visszafelé haladva meséli el. Mármint a regény szerzője, és természetesen az elbeszélői, akikkel előadatja a regény tulajdonképpen cselekményét. Márpedig cselekmény az van! Ott van benne a gyönyörűségeen bűnös és egyszerre büntető huszadik század, és a későbbi bűnösségét még csak sejtő, de már ideje korán felismerő huszonegyedik. Akár egy gyönyörűsége kártyaparti!

És a lapok szépen sorban könyvvé állnak össze a szemünk előtt. Mert mélységesen mély az a hagyomány is, ami az elbeszélhetőség, a történetek megfelelő és méltó módú előadásával foglalkozik. S mert szerzőnknek van mit mondania, beszél, és mert szépen beszél, ezért sok mindent mond is.

Például viszonylag hamar kiderül a történet központi elbeszélőjéről, hogy már nem él, halott. Ő a harmadik generáció tagjai közül az egyik, egy ikerpár egyik fele, Johann Seemandl. 2017 decemberétől indul a regény cselekményideje, amikor is Johann magyarországi ősei otthonába visszatérve kezdi el mesélni a maga és családja különös történetét. A kijelölt időpontban ráadásul épp háború van az országban. Izgalmas a helyszín is, ahová érkezik. Egy tiszafás falu a Bakony lábánál. Nagyapja és apja feljegyzéseit, videodokumentumait felhasználva meséli el a velük történeteket, mintegy maga is belebújva azok bőrébe, bőraljába.

Az események 1988-cal indulnak, onnan ismerjük meg Simandl Simon nevű nagypapa történetét az időben visszafelé haladva. A nagypapa német származású, életírását Lebenslaufnak nevezi. 1980-ban áll neki az események feljegyzésének, amikből kiderül többek között, hogyan éli meg a Kádár-kort, a második világháború eseményeit, és hogy öt éves korában, 1908-ban, a királynék városának vasútállomásán milyen körülmények hatására találkozik a Habsburg-trónörökössel, Ferenc Ferdinánddal.

Kedves humorral, iróniával bőven ellátva követik egymást visszafelé az események, s ahogyan olvassuk őket, szinte már olyan érzésünk támad, hogy innentől kezdve valahogyan mindent visszafelé kellene nemhogy csak elbeszélni, de tenni is. A helyszínek metaforikus neveiből következően tudható, hogy az események szűkebb környezetünkben és annak

környékén játszódnak. Hogy az elbeszélésmód kivel illetve mivel játszik, az egy külön szépsége a történetnek, történeteknek!

A visszatérő apa-fiú párhuzamok, a bibliai és egyéb történelmi utalások, bölcselkedések az élet és a halál nagy kérdéseiről, további szépségeit adják a szövegnek. A család német eredete, és a németséghez valamint a magyarsághoz fűződő mindenkori viszonya ugyancsak fontos téma, ami nemcsak a német területen született unokák, de az itt élő nagyapának, s az itt és amott is élő apának a történetét is izgalmassá teszik.

Utóbbi 16 évesen az '56-os események hatására hagyja el az országot. Diákja volt annak a neves, városban valóban élt középiskolai tanárnak, akit a forradalomban való részvétele miatt kivégeztek, és más olyan neves személyekkel is összehozta a sorsa, akik az itt élő magyarság és németség számára egyaránt fontos útmutatásokat nyújtottak mind lelki, mind pedig anyagi értelemben. Márpedig mindkettőről van szó bőven a könyvben. Szerelmekről, barátságokról, bánatról és örömről, mind azokról a kettőségekről, folyamatokról, esetenként feloldhatatlannak tűnő ellentmondásokról, amelyek a mi életünknek is minden évi és minden napi részei.

A regény cselekménye 2018. december 21-ével ér véget. Johann, az unoka, nagyapja és Michael/Mihály nevű apja történetéből összerakja a saját történetét, de hogy mindez valaminek a vége, avagy a kezdete lenne-e, azt döntse el a szíves olvasó maga!

(Buvári Tamás: Nekem ti voltatok, enkiadom.hu, Utas és holdvilág antikvárium, 2016)

Dósay Norbert

Tánczos György: Szúsztatások (részlet – 2015)